

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 6 frt — kr.

Félévre . . . 3 » — »

Negyedévre . . . 1 » 50 »

Egy hónapra — » 60 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Félévre . . . 4 » — »

Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Egy hónapra — » 80 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 10 frt — kr.

Félévre . . . 5 » — »

Negyedévre . . . 2 » 50 »

Egy hónapra 1 » — »

Egyes szám ára 4 kr

Az ezredéves kiállítás.

Még néhány hónap és egy ezredéves ünnepét üljük annak, hogy az Ázsiában honatalanná lett őseink itt Európa szívében karjukkal és kardjukkal új hazát alapítottak, — ezt a mi hazánkat. Lélekemelő és nagy fontosságú ünnep lesz ez! Lélekemelő, mert a ki hazánk történelmét ismeri, az ezredév alkonyán a nemzeti pantheon oltáránál lehetetlen, hogy könnyes szemekkel fel ne kiáltson:

Isten csodája, hogy megértük! S hogy

„Annyi balszerencse közt,

S oly sok viszály után,”

Él még nemzetünk,

Áll még magyar hazánk! . . .

Nagyfontosságú, mert itt kell bemutatnunk, mit alkottunk egy ezredév alatt, méltók vagyunk-e kontinensünk többi nemzeteinek rokonszenvére és hogy állomunk konszolidációja, iparunk, kereskedelmünk, tudományunk és kulturánk fejlettségében garanciáját bírjuk-e egy újabb évezrednek?!

Mindennek pedig eszköze a milléniumi kiállítás!

Európa nemzetei vagy nem ismernek bennünket vagy félre ismernek. Pedig égető kérdés ránk nézve, hogy jól ismerjenek, hogy velünk rokonszenvezenek; mert mi türes-tagadás, nincsen nemzete földrésznünknek, mely annyira magára hagyatott, árva lenne, mint a magyar. Azon állítás, hogy a külföld úgy van felőlünk meggyőződve, hogy Budapesten alól már erdővadonok vannak és nomád életet folytató nép lakik, és hogy egyébről sem ismer mint cigányainkról és az alföldi híres betyárkalandokról, legfeljebb egy kis nagyítással szaturált, de korántsem légből kapott szomorú való!

Egy fiatal magyar pap utazott hazá nemrég Innsbruckból. A vonaton egy előkelő osztrák nővel találkozott, a ki midőn értésére esett, hogy utitársa magyarországi és Békésmegyébe szándékozik menni, összekulcsolt kezekkel esengve

kérte, hogy tenne le ebbeli szándékáról és ne játszana életével, mert a mit mivel, egyértelmű a finomabb öngyilkossággal.

Ha külföldön megfordulunk, meggyőződünk arról, hogy a hazai nemzetiségek által világgászórt hazugságok, a nemzet kenyere felől s kiképzett bujtogatók által többnyire itt az országban gyártott és szétküldött pamflettek által a többi nemzetek előtt feketébbre vagyunk festve az ördögnél, kegyetlenebbnek vagyunk feltüntetve a hiénánál, és barbárabbnak Afrika emberevő négerjénél. Az egyedüli jó oldalunk, a melyről a külföld ismer, hogy vendégszerető nemzet vagyunk, ha idegen megfordul nálunk, szívesen etetjük, itatjuk és legalább egy kis gyomorkatarus nélkül búcsút venni nem engedjük.

Ezeket tudva, fáj látni, hogy midőn egy magyar főúr — Zichy Jenő gróf — saját költségén, tengernyi áldozat és fáradság árán, mint láttuk, expedíciót vezetett, hogy felkeresse a nemzet őshazáját, akkor a nemzet százezerein emelt akadémia bársony székeiből egy felekezeti klikk, a dus fizetéssel bíró u. n. akadémikusok maró gunnyal kísérték minden lépését, minden nyilatkozatát. Mertha ez az expedíció egy hajszálat sem fog hozzá járulni annak a homálynak eloszlatásához, mely nemzetünk bölcsője felett borong, ama körülménynél fogva, hogy nemzetünket, annak tudományos törekvéseit megismerteti a külfölddel, már magában véve is elismerést érdemel.

Ennyi balhiedelmet eloszlatni, az elfogultság és nem ritkán szántszándékos antipathiának vastag jegét megtörni, mindez az ezredéves kiállítás feladata.

Meg kell mutatnunk a művelt külföldnek, hogy habár földmivelő nemzet vagyunk, ipar és kereskedelem tekintetében mégis iparkodunk a többi nemzetekkel lépést tartani.

Hogy tudomány és kultúra tekintetében az utolsó félszázad alatt oly rohamos haladást tettünk, mely minden elfogulat-

lan szemlélőt kell, hogy elismerésre bírjon. Meg kell győznünk őket, hogy nálunk békésebb, egyeneslelkűbb, lovagiasabb, hazáját és uralkodóját jobban szerető nemzete nincs az öreg Európának. Hogy mi a nálunk lakó idegen ajku népet nemzetiségükből kiforgatni nem akarjuk; de sőt azokat minden tekintetben velünk egyenjogúakká tettük, úgy hogy azok sehol a világon nagyobb szabadság és jólétnek nem örvendenek, mint éppen minálunk. S hogy nem az elnyomatás, hanem a roszelekkü bujtogatók fanatizmusa, a tulhajtott ideák: dákórámania stb. adja ajakukra a panasz szavait. És hogy ezek ellen küzdöttünk eddig és fogunk ezután is, mivel nemzetünk egységét, országunk területi épségét fenyegetik.

S ha erről sikerül meggyőznünk a művelt külföld nálunk megforduló képviselőit, ez maga oly óriási vívmány lesz, melylyel bizvást meglehetünk elégedve. Mert a közvetlen szemlélet és tapasztalás benyomásait, azt a mit saját szemünkkel látnak, füleikkel hallanak, nem lesz képes többé megindítani semmiféle nemzetiségi kongresszus, röpirat vagy brosürben világgá szórt hazugság.

Maguk a kiállítási mozgalmak bizony nem a légbiztatóbb kiállítások mellett indultak meg. Hallottunk oly nyilatkozatokat is hazánk törvényhozó testületében számba vehető politikai egyének ajkairól elhangzani, hogy »mivel nincs mit kiállítanunk, amivel a külföldet meglepjük, ejtsük el úgy az országos, mint a világhiállítás eszméjét.«

Pedig ennek a kiállításnak egészben úgy, mint legapróbb részeiben, egész művoltában, kifogástalannak kell lennie, mert várakozással tekint reánk Európa, argus szemekkel kísérik minden mozdulatunkat, ellenségeink.

Nagy blamázs volna, ha anyagi bukással végződne, mert szemünkbe vágnák, hogy nem volt egyéb ködfátyolképnél, egy költséges, de deficittel vég-

zöldő tüzijátéknál, melylyel tévedésbe akartuk ejteni a külföldet.

Jelenlegi szimptomái is nem egy tekintelben bántók. Csekély lelkesedés, mozgás, munkaerő, akarat. Még kilencz hónap választ el tőle s a hírlapokban hétszámra alig olvasunk róla egyebet a kiállítók zsebére rendezett spekulációknál.

A nemes verseny, a jó példa vonzereje kedvéért célszerű volna talán közölni mit tett, vagy szándékozik tenni a milleniumi kiállításon való részvétele érdekében megyénk, városunk, annak egyházai, intézetei s egyéb intézményei. Célszerű volna tán hírlapilag nyilvánosságra hozni a kiállítók neveit és kiállítandó tárgyaikat?!

Egy bizonyos! Hogy Biharország és Szent-László városa csak multja és jelene arányában lehet képviselve a nemzet e nagy ünnepén! P—L.

A nagy cséplőgép.

(Visszhang Szilágyi Dezső iglói beszédjére.)

A nagy cséplőgép újra dolgozik; pedig a kormány már rég learatott és kicsépelte az üres kalászkokat hozó egyházpolitika szántóföldjének termését.

Gúnyos szatirája a sorsnak, hogy a nagy cséplőgép, mely fáradhatatlan Csáky szalmájának cséplésében, a ház elnöki pulpítusa elé kerülén, örökös tétlenségre van kárhozthatva. S így nem esoda, hogy midőn a hivatalos politika szünetel, ő csépel, vagy beszél, mint Cicero pro domo sua.

Tudom én jól, kedves Dezsőkém, mondhatná Jajtelesz kollégája, hogy mily óriási önmegtagadásba kerül az, hogy te a Sándor-utcai cirkuszban nem beszélhetsz. Pedig tudom, hogy kivált ha a kóser liberális politikáról van szó, egyházamban 99 napig tudnál beszélni, ha nem kellene enni és aludni.

De azt is tudom, hogy te nagy Dezsőkém az önmegtagadás maga vagy; nem alszol napjában csak 4-szer, és nem eszel naponta csak ötször és a többi időt a hallgatás mesterségében való gyakorlásban töltöd.

Önmegtagadásból lettél képviselőházi elnök, nem maradván más vigasztalásod ezen önmegtagadásodért, mint a képviselőházi elnökség fgyes méltósága és a potom néhány (tán 12 ezer) forint, amit ezen felelősség terhes hivatalért a miniszteri pensio mellett huzasz.

No de hagyjuk Jajteleszt és beszéljünk magunk. Egy esőppet sem csodálkozunk azon, hogy a nagy tetszés, mely az országgyűlés ideje alatt hallgatásra van kárhozthatva, most a szünetidő alatt szólal meg, hogy újabb babérobot szerezzen magának, melyeken aztán a boldog semmittevés óráiban megpihenhessen.

A színészek is ilyenkor mennek vendégszerelni. S mért nem mehetne a nagy tehetség, a nagy Dezső vendégszereplésre Iglóra.

Figyeljetez jól, ő nagy Dezső mondja, a nagy cséplőgép kiáltja, hallja minden háznak ura, hogy egyedül a liberális politika szent igaz és azon alapelvek, melyekre az egyházpolitika bábeltornya épült, egyedül üdvözítők. Vagyis másszóval egyedül a liberális — radikális — szabadkőművesség szövetiségének van megengedve, hogy világítson Magyarországon.

Maga a nap, mely észrevételeken át ragyog az égen elhomályosul a liberalismus napja előtt.

Hát tisztelt exminiszter ur, ha szabad kérdeznem, hol volt ezen fényes nap eddig, amíg ön fel nem fedezte, vagyis míg ön ezt a csalhatatlan igazságot ki nem derítette?!

Hiába mondja exminiszter ur, hogy mi oda akarjuk kényszeríteni a színekét, hová benső vonzalmunk nem vezérli; mert ez hamisság; mi ezt soha nem kívántuk, nem kívánjuk és kívánni nem fogjuk.

Ugy látszik, hogy ön exminiszter ur a liberalismus kóser cselekedeteit mi reánk hithű katolikusokra akarja kenni. Önök igenis kényszerítik a katolikusokat olyanra, a mi sem lelkőknek, sem testőknek nem kell.

Önök hirdetik a vallás szabad gyakorlatát és csak azt a szabadságot veszik maguknak, hogy a katolikusoknak előírják, hogy mit higgyenek és mit tegyenek. Hát lehet-e nekünk katolikusoknak jobb barátunk, mint Szilágyi Dezső? Lehet-e nagyobb tekintély a katolikus hitélet terén, mint Szilágyi Dezső, a protestáns curator. De mikor ő oly nagy ész, oly tudós és oly hithű, mint akár az esztergomi érsek vagy maga a pápa!

Én a nagy Dezső mondom és az szent igazság, hogy sem a római pápa, sem a hercegprimás nem tudja jobban, mint én, mit tanít a kath. egyház; és ha mégis a püspöki kar ellene szólt, az onnan van, mert féltik hatalmukat.

Én azonban nem féltém az én hatalmam, mert nincs; én megelégszem azon néhány ezer forinttal, amit az én semmittevésemért fizet az ország; hanem annyit mondom, ha valaki csalhatatlan az egyházpolitika dolgában, az csak én, a nagy Dezső lehetek. Nemde szép szerénység az tőlem?!

Mindezüdig megvoltunk úgy, a hogy a liberális konyha nélkül; és czentul egyedül a liberális mus volna hivatva a világot és a lelkiismereteket kormányozni?!

Mert hát liberális mus az, hogy zsidó, protestáns stb. lehet bármely egyet tagja, csak a kath. körökbe nem szabad beiratkozni egyetlen kath. államhivatalnoknak, vagy ha beiratkozott, ki kell lépnie, mint az újabban Szombathelyen történt, mert így kívánja azt a liberális aera.

Lehet valaki akármilyen buzgó katolikus, csak ne mutassa sem szóval sem jellel, sem cselekedettel. Ezt kívánja a liberalismus sz. igazsága; mert bár kevés katolikus férfi van már az állam szolgálatában, még azokat is ki fogják onnan lóditani, ha másként mernek beszélni, mint a hogy azt a kóser liberál politika kívánja.

Kedves protestáns atyánkfiai mindezüdig a lelkiismereti szabadság harcainak mondták magokat: és most egyszerre kórusban mondják a kóser liberál politikára: Ámen, Ámen, ugy

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

A faliszekrény.

Pötzl E. után: Dr. Margitai.

Weinwurm Flórián ur egy kevés bort vett magához. Hogy mennyit, ne mérésikéljük. Távol legyen az is tőlünk, hogy azt higyjük, mintha Weinwurm ur emelkedett hangulata a bortól eredt volna.

Egyszerűen boldog volt, mint annyi sok nem éppen fiatal aglegény, szombat este a koresmából hazajövet boldog szokott lenni, azon vigasztaló tudatban, hogy a következő nap zavartalanul ágyban maradhat délig. A belváros esőndes, szűken világított utcáin börtörkált hazafelé, örvendezve lépte visszhangjának. Gyermekkorára emlékezett vissza, mikor egyszer egyszer egy-egy kapu mögé rejtőzött, s minden szellemi szolgátság iránti utálatát erősítendő, e következő szavakkal hívta ki a visszhangot: A z i g a z a t ó n a g y s z a m á r! Ugyanaz az éles ütényszerű visszhang felett, midőn most maga se tudta miért a Schubert-Heine dalt kezdé énekelni:

»Still ist die Nacht, es ruhen die Gassen...»

Hallga! Nem énekel valaki vele? Semmi nesz; csak némi tompa zugást hallott, de az is elnémult, mihelyt elindult.

Be a sarkon, ahol az a komikus hordár áll simára borotvált képével, aki mindig oly udvariasan köszön, mert egy évben kétszer kap egy kis megbízást — el a kávéház előtt, mely-

nek halványan világított ablakaiból egész ólom világ csillan elé. — az egész éjjelen át égő lámpa alatt, melynek lobogása olyan, mint egy bizalmas éjjeli köszöntés — kétszer csemetni, egyszer lassan, azután hirtelen, mert arról ismeri meg a házmester, egy durva álmos hang jó estét, köszönöm, tekintetes ur, — s Weinwurm ur otthon van, az elkülönített kis szobában, melyet Gröblein asszonyságtól évek óta bérel.

Órák mulnak el, számlálatlanul az alvó felett, aki nyughatatlan lélekkel nagy időt él át álomban. Hangosan fölkiált, fölrezen a saját hangjára s nem tudja se azt, hol van e pillanatban, se hogy mi történik vele. Hiába tapogatózik gyufa után, egyáltalán nem eszmél rá, volt-e, vagy hová tette? Az ágy fejével az ablak felé néz-e vagy befelé, nem tudja. Mély áthatlan éj körülötte, s mégis világító csillagocskákat lát, még ha behunyja is szemét... Minden lelkierjét összeszedi, hogy magát fölbátorítsa. »Már reggelnek kell lenni,« az első lassan és látszólag távolból megtérő gondolata. »Az ablakhoz megyek és kinézek.«

Elhagyja az ágyat bizonytalan léptekkel s s átbörtörkál a szobán. Mielőtt elmondanók, hogy erre mi történt, adjunk előtte abbéli mély sajnálatunknak kifejezést, hogy egy nagy városban, tiszteletreméltó egyéneknek, olyan szobákat adnak bérbe, a melyekben faliszekrények vannak.

Az illetékes hatóságokat ezennel nyomatékosan figyelmeztetjük az ilyen gyanus lakásokra, s különösen a Weinwurm ur volt hálószobájában levő faliszekrényre. Ez a lelkiismer-

retlen képmutató faliszekrény ugyanis üvegajtóval úgy tünt fel Weinwurm ur előtt mintha ablak lett volna úgy hogy ő a legőszintébb hitben, hogy elérte az ablakot, homlokát az üvegtáblához szorította, s hosszú ideig gondolat-teljesen nézett a faliszekrény belsejébe.

»Csudálatos még egészen vaksötét éj van odakünn«, mondá végre, s visszatámogott ágyába, hol igen izgatott félálomba merült. Leike mint kis pislogó lángocska tünt föl előtte, amelyet vastag sötétség vesz körül, s fejt el lassanként egészen. Egész teste lázban — fölugrott.

Ugyanaz a sötétség megint. Azon fájdalom helyzetben vagyunk, hogy ismételnünk kell fontebbi sajnálkozásunkat. Weinwurm ur abbéli törekedésében, hogy az ablakhoz jusson, megint az álnok szekrényhez került s megint belébámul véghetetlen csudálkozással, hogy a nap sehogyse akar megvirradni. Majd kinyitotta a belső szárnyat ha talán a roletták le volnának eresztve. Előredugva fejét, oly erővel ütötte azt egy kemény tárgyhoz, hogy egész tűzsugár villant meg szemei előtt. E pillanatban a boldogtalan képzelet szállotta meg, hogy egy égő szobában van, s mindenáron ki kell ugrania az ablakon. Félelmében ordítani kezdett, bezuzta a szekrény üvegtábláit, öszszevissza tört mindent a szekrény belsejében, véresre karmolta ujjait abbéli törekvésében, hogy a hátfalat melyet még mindig ablaknak tartott eltávolítsa. Végre egy kétségbeesett rándulattal a szekrénybe került, összekuporodott s várta a halált.

Egyszerre széles napvilág tört a szoren-

legyen, mint azt a kormány akarja; mert hisz csak a hű katolikusok lelkiismeretét nyomja.

Elismerjük, hogy a törvényt meg kell tartanunk; de azt senki sem kívánhatja tőlünk, hogy a hármasszövetség: a liberális, radikális és szabadkőművesség főztét a legnagyobb deliciaival magunkhoz vegyük, bármennyire undorító annak szaga is.

Az a párt, mely különben megcsalt, mert mindeztideig a papság által támogattatta magát, és azt ígérgette, hogy az egyházat nem fogja bántani, most egyszerre ellene támadt, az a párt — mondom — nem számíthat többé a híthükatolikusok, és annál kevésbé a klerus támogatására. Lehetnek és lesznek árulók a mi sorainkban is, de a többségnek fel kell venni az élénk dobott keztyűt, ha csak gyávának nem akar bélyegeztetni.

Már csak azért sem hiszünk Szilágyi Dezső igazságában, mert nem jöhet nálánál okosabb ember is, a ki a maga eséplőgép igazságát a lomtárba veti, és azt írja zászlajára: »Legyen úgy mint régen volt; mindenki ott lépjen házasságra, a hol neki tetszik. Ne hajtsuk a szabad polgárokat a városházára házassági frigyre.«

Agricola.

Kritikus napok.

— Augusztus 17. 18. —

Szilágyi-Somlyó, 1895. augusztus 19.

Nem Falb jósolta meg őket, a belátástalan egyházpolitika helyezte kilátásba. Felhője: a pénzihiány, szele: a takarékoskodás volt a zápora — elég sajnos — a recipiáltak köpködése lett. Somlyón történtek. A polgármester álmában a nemrég elérkezett nagy tükrében nézegette magát, hogyan áll neki a polgári házasság kötések uniformisa nemzeti színű stólával.* Ez álom behatása alatt ment elnökölni szombat a város közgyűlésére, melynek második tárgya volt: a közigazgatási bizottság határozata az anyakönyvezetők részére szükséges helyiségek és felszerelvények tárgyában.

De — mintha összebeszéltek volna — a városatyák nem akarják szerencsésüknek tar-

* E dolgokat már megrendelte volt a polgármester, előlegezve a közgyűlés megbízását inkább mint azt a rosziást, mit egyes szónokoktól kapott.

esétlenség színhelyére. Az ajtó kinyílt s Gröblein asszony kezét tördelve jelent meg a rettenetes látvány felett.

»Jézus Mária tekintetes ur, minek ül ott, mint Kanyaró végén a guta?«

»Uram segít, nem látja, hogy majd megégetem.«

»Minden jó lélek . . . de már ne tessék rossz néven venni, ha valahol égett a tekintetes ur czinkelogójában volt az . . . no ilyet se látott még a világ . . . becsukja az ablak-táblákat, s azt képzeli délelőtt 11 órakor, hogy éjjel van, hogy ég a szekrényben, hogy ez ablak, s Isten tudja mit nem még . . . Tudja-e az ur mibe került ez a bécsi porcelán, amit összetört mámoros fővel. Száz forintért sem adtam volna!«

Zokogva szedegette föl a jó asszony a porcelándarabokat, Weiwurm úr előmászott a szekrényből, odaállott a hová a betörő fej esett: egész fehérben, olyan kísérteties tüncmény volt.

»Gröbleinné, mondá végre tompa hangon, alig hiszek füleimnek. Mámorról, ittasságról beszélt. Ezeket a kifejezéseket az én szemlélyemmel hozta kapcsolatba?!«

»Ugyan hát mit is teketóriázzak!? Az olyan ember, aki összetöri porcelánomat, bebüvík a szekrénybe tüzet kiált, vagy bolond vagy részeg, hívják bár Weiwurmnek v. Pityi Palkónak. Értette?«

Weiwurm úr méltóságán alúlnak tartotta, hogy ilyen kitérőkre válaszoljon. Fölmondotta a lakást rögtön, elhagyta másnap, hátrahagyva háziasszonyának 50 forintot kár-

tani azt, hogy az államnak anyakönyvi hivatalt rendezhessenek be.

Tarnóczy szellem megsugta a polgármesternek azt, hogyan lehet a többséggel szemben, egyes embernek igaza; s inkább úgy legyen, minthogy Bánffy kerületének polgármestere a uagyas kegybe utazók örvényét eltéveszse. Ráerőszkolta a gyűlésre saját meggyőződését, mely szerint a költségek elől való szabadkozást külön indítvány tárgyat képezi. Azok kik biztak a városatyák józanságában, ezt a csekélységet is megtették, írásban indítványt adtak be, melynek tárgyalását vasárnap délutánra tűzték ki.

Három órakor pontosan jelentek meg a teremben: az előző nap reactionariusai, recipiált polgártársak, s velök együtt azok, kiknek az új törvény már csak keleti arcvonásait, hehezetes kijetéseiket és infámis elveiket recipiálta. Megkezdődött a disputa. Az utóbb említettek szónoka »posztha thönthethés«-nek tartja azoknak indítványát, kik a várost költségektől akarják megkímélni. Szerinte a reactionariusok tüntetnek a városnál, tüntetnek még a templomban is.

A polgármester szájze szerint hangzó ezen szónoklat megtette hatását. A berendelt biztos szavazók egy szavazattal győztek a fukarkodók felett, — egy városatyá szavazatával, aki csak öt-hat faggató kérdés után bírta leadni »szent« és »tulajdonképeni« meggyőződését, — de ezzel képes volt városatyai méltóságát is sárba tiporni.

A gyűlésterembe hurezott templomi tüntetés magyarázata persze hasonló azoknak együgyűségéhez, kik a szentírásból, a bolond kiszakított nyilatkozatából akarják bizonyítani, hogy »nincs Isten.«

A vasárnapi énekes szent misét — mint rendszeren — ez alkalommal ugyan Te Deummal, »c s a k« a káplán tartotta, aki e vasárnapra épen előirt szent leczkét felolvasta, melyben szent Pál apostol töredelmes vallomásaiban azt mondja magáról, hogy ő nem méltó apostolnak nevezetn, mert »az Isten anyaszentegyházát üldöztem« — amit ők kiszakítva — lelkük rajta — hir szerint a király születésnapjára szánt lecke szavainak gondolták.

Ime a templomi tüntetés egész terjedelmében s a liberálisok győzelmé kritikusan röttegetésük után vázlatban, — ajánlva azoknak, akik kiereszkolt diadalokban s a legszentebb dolgokig elmenő gyanusításokban biztos fedezet alatt utaznak.

Riporter.

pótlás fejében. Ezzel meg nem elégedve, Gröbleinné még ötven forintot követelt tőle a bagattal-bíróság előtt. A bíró rábeszélésére megelégedett ugyan további 25 frttal, de azt már meg nem állhatta, hogy még egyet ne csipjen a nyelvével volt lakóján.

»Weiwurm úr«, mondá Gröbleinné, »új házi asszonyát se irigyeném. Ki tudja, hátha már új évre ki fog rukkolni a tűzoltóság, ön pedig ott fog ülni a szekrényben vagy másutt. Lássá Weiwurm úr ön másképp egészen derék úri ember lenne, de hogy ha, valahányszor ilyen állapotban hazavetődik az képzeli, hogy a Ring-színház áldozatai közül való, akkor ugyan sokat fog költözködni az új esztendőben is. Igység hát kevesebbet; hiába, az idegei nem bírják!«

Weiwurm úr szerencsét kívánt önmagának, hogy megmenekült a csipős asszony-ságtól. Eszébe jutott, hogy ama emlékezetes napon a szekrényből duplán látta házi asszonyát. Két Gröbleinné!! Gondolatainak is elég volt arra, hogy összeborzongjon tőle.

A p r ó s á g.

Szórakozottság. — Ugy, ugy, hm, hm . . . mond a tanár egy diáknak, ki őt meglátogatta, no, hogy van a kedves nővére?

— Kérem tanár ur, nekem nincs nővérem, csak egy öcsém.

— Vagy ugy, hm . . . hm . . . igen . . . igen . . . hát épp az öcsésével tévesztettem önt össze.

Lapszemle.

Budapest, 1895. aug. 23.

A »Magyar Állam« egy országos zsinat tartásának szükségességét sürgeti, hogy ez által a katolikus hívők összetertása erősbüljön és tudjuk magunkat mihez tartani, ha e zsinaton látjuk főpapjaink buzditó példáját. E zsinatra szükség van, hogy a kath. szellem erősbüljön és hogy a politikai téren is bizonyos jogokat megszerezzen, mint pld. a kath. autonomia, amivel a többi felekezetek birnak; e zsinat felkarolná a néppárt ügyét is és így egy higgadt, előrelátó, hazafias és vallásos szellemű politikai irány kerülne felszínre, amire most nagy szükség van a mai corumpált állapotokban.

A »Hazánk« Zelenka evangélikus püspök lemondásának belső okaival foglalkozik s kimutatja, hogy neki az előtte lemondott Karsay püspöknek semmi személyes okuk nem volt lemondani; ők az egyházpolitikai reformoknak őszinte támogatói voltak, de midőn látták, hogy a kormány a megindult lejtőn tovább halad saját vallásukat a veszélynek látták kitéve, melyet az nem képes annyira elviselni, mint az egységes szervezetű katolikus vallás. Minthogy pedig már ők annyira be vannak lovalva a politikai tüntetésekbe, hogy a még hátralevő harcok elől ki nem térhetnek, jobbnak látták lemondani és így fedezni visszavonulásukat. Ime, az egyházpolitika már kezdi érlelni gyümölcseit.

A »Nemzeti Ujság« az új országgyűlési czyklus alatti teendőkre a kormányt gyengének találja; oly fontos dolgok várokozhatnak rá, mint az egyházpolitikai reformok végrehajtása, a mi sok nehézségbe ütközik; a rossz pénzügyi viszonyok, Wekerle ügyes bűvész volt, de tanítványa már nem az és a deficit réme ijesztget: a millenium is napirenden van, igen sok bajt fog okozni a kormánynak a budget vita is. Igen sajnos, hogy ily nagy fontosságú tények oly törpe emberek kezébe kerülnek, mint Bánffy Dezső.

Az »Egyetértés« »Két akta« alatt cikkeznek. Az egyik egy bukaresti röpirat, a másik pedig egy bukaresti ujság. Előbbi a besszarabiai állapotokat meghatározó és eleven színekben tárja fel, míg utóbbi a budapesti nemzetiségi kongresszust tárgyalja és azt igyekszik kimutatni, hogy a nemzetiségi mozgalom a kultur ligával özszekezdésben áll és hogy viszont a liga a román kormány által anyagi támogatásban részesül. Erősen itéli el Károly király ischli utját, mely ép a nemzetiségiségek congresszusával egy időre esik s melyben a résztvevő romániai küldöttek számláját állítólag Károly király egyenlített volna ki. (?) Különbösen az Egyetértés Bánffy erélyére appellál (!?) s felhívja hogy Goluchowszkynál hasson oda, hogy Magyarország érdekeit megóvja.

A »Magyarország« »Victoribus spolia« czim alatt vezércikkezik és igen különösnek találja hogy az egyházpolitika paczifikációjára ép Szilágyi Dezső lett kiszemelve, vagyis ép azon férfiu, kire ugy szólván az egész politika odiuma háritandó. Szilágyi kardoskodott leginkább a javaslat törvényre emelkedése mellett s ő volt az egész javaslat tárgyalása alatt leghatóságosabb támogatója és a klerikalizmus legelkeseredettebb ellensége, és most egyszerre ép ő vele kínáltják a békejobbot, mely engesztelési szándékba azonban a híres torontáli levél igen jellemzőleg vegyül.

A »Pesti Napló« »Besszarabia« czim alatt behatóan foglalkozik azon röpirattal, melyet Castolceanu Adrián Bukarestben Besszarabiáról írt. Érdekesen adja elő ez utóbbi tartomány történetét és kimutatja, mily jogokat élvezett az előbb és hogy mily siralmas helyzetbe jutott most és csodálkozik rajta, hogy mindennek daczára a kultur liga oly tendenciákat követ, mely az orosz kegyhajhászásra utalnak.

A »Magyar Hirlap« »Jön a király« czim alatt cikkeznek és igen örül rajta, hogy szeretett királyunk ismét szerencsétlen bennünket. Sajnálni tudja azonban, hogy az a téves fel fogás uralkodik az országban, miként ő felsége neheztel reánk, mert csak a nagy hadgyakorlatok és a miniszter krizisek alkalmával jön

hozzánk és ezért nincs meg az egyensúly a két udvartartás parallal érvényesülésben, holt ez csak egy téves felfogás kifolyása.

A »Pesti Hírlap« »Ausztria és dualizmus« cím alatt ír és azt fejtegeti hogy elmúltak azok az idők, midőn Ausztria szerencsés házasságok által növelte hatalmát. Ami ereje most van, az csak az uralkodó kiváló személyes tulajdonságaira vezethető vissza és hogy Magyarországgal a dualizmusban békében élhet, míg kifelé nem vesztett semmit tekintélyéből addig azonban befelé a Taaffe kormány hosszu életétől nagyon megyengeült.

A »Nemzet« »Utóhangok a nemzetiségi gyűléshez« cím alatt vezércikkben a nemzetiségi kongresszus következményeit abban mutatja be, hogy a román lapok a csúfos vereség után kissé esendesebbé lettek, de az orosz, cseh és szlovén nemzetiségek annál dühösebben rontanak ellenünk és visszafojtott haragjuknak kifejezésére alig képesek szavakat találni. Epéskedésük azonban oly bárgyuan van kommentálva, hogy azt csak a legelfogultabbak tehetik magukévá, ellenben csak a kissé józanon gondolkozókat is nem lesz képes megteveszteni.

A »Budapesti Hírlap« »Városaink kultúrtörékvései« ezímen egyes városok ama törekvésével foglalkozik, hogy maguknak gymnasiumot tartsanak, vagy csonka gymnasiumokat 8 osztályra kiegészítsék. E törekvés jogosult és a városokra nemcsak anyagi, hanem szellemi haszonnal is jár. De nagy baj viszont, hogy nincs elég munkaerő, mert nagy a tanárhiány.

Néhány szó a nagyváradai tervekhez.

Élénk érdeklődéssel folyt le Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának ülése, alaposan meg lett vitatva ugy az építendő tűzérkaszárnya ügye, mint a vízvezeték víz megadóztatása.

Az építendő tűzérkaszárnya bizony egy kissé drága s a befektetett tőke után visszatérítésül meglehetősen sovány kamatot szórt a kormány.

Igaz, hogy az építendő kaszárnánál a helybeli munka erő és anyag használtatik, a mi szép keresetforrást nyit a helybeli iparos és munkás osztálynak, egyúttal a jövőre nézve nagyobb fogyasztásra nyújt kilátást minden irányban, ha ezen építkezéssel a katonai létszám emelve lesz és állandósítottatik. De míg némelyekben hasznára lesz Nagyvárad forgalmának, másrészt drágítani fogja a piacot s így azok részére, kik tüzettel nem foglalkoznak, némi megterheléssel fog járnai.

Nagyon kívánatos volna, ha az állam ezen temérdek pénzbe kerülő építkezésnél egy kissé méltányosabban járna el a város iránt s magasabb évi díjat állapítana meg, mert azon épületet nem csak felépíteni kell, de jó karban fentartani is, — ha pedig a befektetett tőke után, már a kamatok is a legszűkebben állapítatnak meg, — bizony igen nagy teher szakad az adózó polgárok nyakába majd évek múlva midőn ezen hatalmas épület évenkénti javítása kikerülhetlen fog lenni, mit akkor majd ismét a városi pótdadó emelésével lehet helyre ütni, ha ugyan addig más irányban azt leszállítani nem sikerült. A vízvezeték víz megadóztatása nagyon hamar napirendre került, hiszen az volt hangoztatva a vízvezeték tervezetekor hogy csupa áldás lesz, ha a város lakossága egyenlő jó vízzel látatik el s ezenfelül utcái locsolására és tűzvéssé esetén, mindenütt bő viz fog rendelkezésre állani.

A házakba még alig 3-ad részben lett bevezetve a víz, az utcáknak is csak némely része locsoltatott s máris azon kell aggódni, hogy nem lesz képes a mostani berendezés a hozzákötött várakozásnak megfelelni, mi lesz akkor, ha majd minden háznál bevezetik a vizet.

Az előrelátás igen szép dolog, de azt kell hinni, hogy az aggodalom korai; mert ha nyílt utak mindenütt, záró csapatokkal lesznek el látva, az esetben meg lesz kimélve annyi víz, mennyit körülbelül azon házak használnának fel, melyek még a vizet be nem vezették s minthogy a lakóházaknál vagy kertek nincse-

nek így azok és az udvarok locsolására elegendőnek látszik azon vízmennyiség, mely előirányoztatott — sőt ha jó a forrás és gépezet — annál többet előállíthat naponta, mert egy kicsit különös lenne, ha minden ezer lélek szaporodásával már a vízvezeték kellene bővíteni a költségeket meg úgy állítani elő, hogy a vízvezetékkel már úgy is megadóztatott polgárságot még külön vízhasználati adóval sújtsák.

Azt hiszem, nem lehet egy félszázadon belől tartani attól, hogy a mostani berendezéssel elegendő vizet ne kapjon a város, de ha ez mégis megtörténne, az bizony nagyon elítélne a szakközégek képességét.

Az utcák rendezése és kövezése is elég kiterjedtnek mondható a javaslat szerint, csak az a hiba, hogy némely utcán igen gyakori a foltozás, mely költség a többi utcák rovására történik s arra enged következtetni, mintha nem elég alaposan történnének az új munkálatok. Sz.

NAPTÁR.

— Augusztus 24. —

Szombat, Róm. kath. Bertalan ap. Prot. Bertalan. Gör. kel. Anicét augusztus 12. Izr. S. Schottim.

Nap két 4 óra 55 p., nyug. 6 óra 38 p. Hold kelte 9 óra 59 p. nyug. 8 óra 8 perczkor.

Aug. 25. Kötillion-estély Paksy Gusztáv kerthelyiségében.

Október 7. Katonai lóvásár Nagy-Szalontán.

„ 9. Katonai lóvásár Nagyváradon.

„ 12. Katonai lóvásár Er-Mihályfalván.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Somnauwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papírkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papírkereskedésében Kis-piacz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca.

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.

Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtatnak.

* **A király utja.** A király szeptemberi utazásának programját a következő részletekkel egészítjük ki: A király, miután szeptember 4-ikén visszaérkezik Schönbrunnba, szeptember 8-ikán este 6 órakor Stettinbe utazik a német hadgyakorlatok ra, ahonnan pénteken, 13-án tér vissza Bécsbe. Szeptember 17-ikén délután 2 órakor ő felsége Kis-Czellbe utazik, ahonnan szerdán visszatér Bécsbe, hogy pénteken Zentára induljon. Zentáról a király 20-ikán Kolozsvárra utazik, ahol báró Bánffy Albertnél lesz szállva. Délelőtt recepczió lesz s délután ő felsége tovább utazik Bánffy-Hunyadra, ahol 22-ikétől 26-ikáig gyakorlatok lesznek. Szeptember 26-ikán este ő felsége elutazik Bánffy-Hunyadról. Kíséretében lesznek: Rainer főherczeg, gróf Paar és Bolfras főhadsegédek, Somogyi és Pollák őrnagy-hadsegédek, Dittel főhadnagy parancsértiszt s többen.

* **Lesz-e villanyvilágítás Nagyváradon?** A budapesti Gancz és társa cég tegnap küldötte meg a város tanácsának azon városok névjegyzékét, a hol villanyvilágítást rendezett be. A kimutatás szerint 208 helyen rendezett be eddig villanyvilágítási telepet. A kimutatás megküldésének okául az szolgál, hogy a közgyűlés tájékoztatást kívánt magának szerezni arról, vajjon a gáznál olcsóbb és jobb világítás nem volna-e behozható? s e végből a tanácsot megfelelő adatok beszerzésére hívta fel; mint-hogy pedig a gázgyárral kötött szerződés szerint a város csak az esetben követelheti valamely olcsóbb és jobb világítás behozatalát a gázgyártól, ha Magyar-, Németországok vagy Ausztria bármely 50 ezer lakost számláló városába az behozatott, ennek kipuhatólása végett kérte fel a tanács a fentjelzett céget, mely a bizalmat egyúttal meg is köszönte. A Gancz és társa cég értesítése szerint a villanyvilágítás a gáznál, különösen utcái világításra lényegesen olcsóbb.

* **Zichy Jenő fogadtatása Székesfehérvárott.** A székesfehérvári Vörösmarty-kör, melynek Zichy Jenő az elnöke, értesülvén arról, hogy a gróf családjához utaztában az e hó 21-iki reggeli személyvonattal Sz.-Fehérváron keresztül utazik, a pályaudvarban testületileg megjelent, hozzá csatlakozott az érdeklődők nagy tömege, úgy, hogy a nagy csarnok zsufolásig tömve volt közönséggel, mely a vonat megérkezéssel a gróft megpillantva, lelkes éljenzésben tört ki. A gróf kiszállva, V e r t e s s y József ügyvéd, mint a kör igazgatója megindító beszéddel üdvözölte őt, majd a kör határozata értelmében a kör igazgatójának ifju leánya, Vértessy Matild remek felirattal ellátott nemzeti színű esokorral és babékoszorúval övezett bokrétát nyújtott át neki. — A gróf meghatóttan köszönte meg a lelkes óvációt, röviden jelezve, hogy bár az ut igen nehéz és fárasztó volt, nehézség és fáradság mind feledve, mert haza vezető útjában mindenütt a legmelegebb fogadtatásban részesült, s ebből azt a meggyőződést merítette, hogy a sovénizmusnak elnevezett hazaszeretet a magyarból kiüríthatatlan; uti élményeit az idő rövidsége miatt meg sem említi, de annyit jelenthet, hogy nem maradt eredménytelen fáradozásuk, mert kutatásaik ismertetése után még a kishitű kétkedők is belátandják, hogy elindulás előtt ismertetett kiindulási pontja helyes volt, noha nem lehet egész biztonysággal megállapítani, hogy a honalkotó ősök melyik pontról indultak és mely uton jutottak el szerett hazánkba. Megismételte korábban tett ígését, hogy uti élményeit a Vörösmarty-körben tüzetesen ismertetni fogja. Az erre, valamint a vonat megindulásakor felharsogó éljenek zajában hagyta el a gróf láthatólag meglegedetten Székesfehérvárt, hogy a szomszéd állomáson, Zichyfalván őt váró családjához siessen.

* **A városi főorvos elleni merénylet.** A tegnap említett merénylet tettesét még nem sikerült kézrekeríteni, bár Lőrinczy rendőrbiztos az egész napot a nyomozásra fordította. Dr. Hoványi főorvos állapota teljesen jónak jelezhető, a mennyiben láza nincs és a seb is forradásnak indult. Nyolcz, tíz nap alatt teljesen fel fog gyógyulni.

* **Érdekes főúri válópör.** Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter feleségét, szül. Biedermann Saroltát tudvalevőleg azon ürügy alatt, hogy elmebeteg, a radegundi hideggyógyintézetben tartják és gondnokság alá helyezik. Mint a »M—g« írja, az érdekes válópörben újabb fordulat állott be. Alig érkezett Budapestre a herczegprimás, Fehérváryné audienciára jelentkezett. Ez audienciával a báróné megakarta előzni a primási főszenzéknek a válásra vonatkozó megerősítését, V a s z a r y Kolos bíbornok herczegprimás szombaton fogadta egy óráig tartó kihallgatáson a bárónét, kit ügyvédje kísért az audienciára. Tegnap reggel Bécsbe utazott báró Fejérváryné, hogy onnan a törvényszékhez benyujtsa a gondnokság alól való felmentését kérő folyamodását.

* **Uj gazdasági tudósító.** A földmivélsügyi miniszter S z e m e s László szentjánosi lakos ev. ref. lelkész a mezőkeresztesi járás állandó gazdasági tudósítónkat nevezte ki.

* **Megugrott menyecske.** T ó t h András uram napszámmal keresi a kenyerét egyik n.-váradai téglatelepen, de azért az ő háza még eddig sosem látott szűkséget. Boldogan élt a feleségével 35 esztendeig és most elvesztette az esztét, vagy mi a fene — és a faképnél hagyta. Beállott szolgálónak egy pékhez. Ezt panasolta T ó t h András uram tegnap és követelte, hogy az ő hites feleségét kísértessék vissza az ő lakására, mert ő azt nem tűri, hogy ennek a fiúnak — a mellette csintalankodó szép, kerek arcú fiura mutatva — holmi rongy eseléd az édesanyja, vagy mi a fene... Elmondta aztán jó magyar hangsúlyozással, hogy mikép talált rá a szőkevény asszonyra, a ki ippeg tököst tisztított a konyhában azoknak a gatyás lisztférgeknek; elmondta, hogy egy nyírfavesszővel ment utánna és mert nem akarta tenni az regulát, hát biz ő kelme végig suhintott rajta. A pék is kidugta erre az orrát és kérem szeretettel úgy összemásztunk

hamarjában; hogy ide kellet gyünnöm az igazságr. Meg is kapta az igazságot, felezitálták azonnal az asszonyt, aki az urát azért hagyta el, mert már nagyon megvénült 35 évi házasság után. A menyecske csak 52 esztendő.

* **Czigány közmondások.** Jobb az olyan számár, melynek hátára lehet ülni, mint az olyan ló, mely ledobja utasát.

Ha valamit szivedben titkolsz, bizonyára nem tudja meg más.

Asszonyt és szövetet ne válassz gyertyavilág mellett.

Ne kívánj olyat, a mit soha sem érhetsz el. Lopni nem szégyen, de akkor igen, ha tetten érnek.

Könnyebb lopni, mint dolgozni.

A hol nincs pénz, ott nincs szerelem.

A ki nagyon hizeleg neked, az vagy megcsalt, vagy meg akar csalni.

A ki addig vár, míg asztalhoz hívják, az sokszor marad éhen.

A gyermekek arról beszélnek: a mit cselekszenek, férfiak: a miről gondoloznak, s az öregek: a mit láttak.

A balga nyelvén hordja szívet, a böles ellenben szívében hordja a nyelvet.

* **Fiukiházaitó egyesület N.Szalontán.**

Ha a leánykiházaitó egyesületek fényesen prosperálnak fiu kiházaitó társulatot. Így gondolkodtak N.Szalontán és nem sok habozás után alakítottak is egy fiu kiházaitó egyesületet. Az új társulat alapszabályait tegnap terjesztették be az alispánhoz a belügyminiszter jóváhagyásának kinyerése végett. A már jelenleg 200 tagot számláló társulat igeiglenes elnöke Bogdándy Sándor, titkára Költő László.

* **Halálozás.** Mély részvételt vettük a következő gyászjelentést. Peer Karolin Habókay Józsefné férjével és fiával Bélával a rokonok nevében is fájdalommal jelenti a szeretett anya, anyós, nagyanya és jó rokon özv. Peer Jánosné, szül. Hölzel Eleonorának folyó hó 22-én este 10 órakor hosszas szenvedés után bekövetkezett elhunytát. A megboldogult hült tetemei lolyó hó 24-én d. u. 4 órakor Nagyváradon Áldás-utca 6. sz. a. (Hegedüs háznál) az evangélikus egyház szertartása szerint tartandó rövid isteni tisztelet után a bónei-kuti temetőben fognak örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztelettelre az elhunytak rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Kelt B.-Ujfalu, 1895. aug. 23. Béke pöraira!

* **Öngyilkos örült.** Bécsből sürgönyzik: Neumann Károly a Bécs és Triest között közlekedő gyorsvonatról leugrott és szörnyet halt. Kratochwill Vincke, a Zeller-féle operettek kiadója Gráczból egy 42 oldalas levelet kapott, a mely Neumann végrendeletét foglalja magában. A levélben a következő részlet is foglaltatik: Hogy valjon az »Oh ne duzzogj« című dalt tölem ellopták-e, avagy egy hihetetlen találkozásáról két művészi fantáziának lehet-e csak itten a szó, azt nem merem elhatározni. Kérem, kutassa ki a dal szerzőjét. Adja át neki üdvözlétem! Tisztelettel Neumann. — E levelet az öngyilkos örült közvetlen végzetes tettének elkövetése előtt adta postára.

* **Féltékeny szerető.** M. Juliska felöltözött szépen, kaczkiasan. Kezébe vette a divatos napernyőt és már az uton mondogatta magában, hogy mit fog ő mondani a kapitány urnak arról a szemtelen, tolakodó leányról, aki az ő jövendőbeli férjének nyakába akarja varrni magát.

Eközben megérkezett a panaszos szoba folyosójára.

Kipp, kopp! Szabad . . .

— Tekintetes kapitány ur! Nem köröznek Budapestről egy G. Mari nevű leányt?

— Nem.

— Hm, hm! Hisz az kérem, becsületes leány létre ide szökött Nagyyáradra.

— Mit törődik az asszonyság azzal?

— Kérem, én még kisasszony vagyok — Van okom törődni vele, mert az én jövendőbeli férjemhez szökött és erőszakkal a nyakába akarja varrni magát.

— Ez a dolog nem tartozik a rendőrséghez.

— Nem-e? Akkor hát hova tartozik?

— Sehova. Szeretni szabad.

— Igen? Akkor hát én elszeretem a kapitány urat a feleségétől.

Ezért aztán ajtet mutattak a jövevénynek, aki mélyen megsértődve távozott és sehogysem volt megelégedve az itélettel.

Ha G. Mariska megtalál érkezeni, akkor — az előjelekből ítélve — megállapítják a szerelmek a rendőrség illetékességét.

* **Drága napszamos.** Steier Simonnál dolgozott napszámában, Mócz Tógyer. Tegnap előtt délután Steier összeszámolván Móczzal, kifizette 40 tekeres huszfilléressel. Amidőn Mócz a pénzzel már rég hegyen-völgyön túl volt, akkor vette észre Steier kellemetlen meglepetésére, hogy huszfilléres tekeresek helyett csupa koronás tekereseket adott Mócznak és így 10 forint helyett 50 forintot fizetett neki. Ilyen drága napszamosa se volt még.

* **Eljegyzés.** Rothbart Jakab, Blau testvérek temesvári szesz-gyáros cég főkönyveztője folyó hó 13-án eljegyezte Rosenwald Jenny kisasszonyt, Rosenwald József temesvári háztulajdonos, művelt és bájos leányát.

* **Eleven fáklia.** Borzalmas jelenetnek volt a napokban szemtanuja a miskolci fürdő-utca közönsége. Az egyik földszintes ház ablakából lángba borult női alak ugrott ki s velőtrázó sikeltással rohant végig az utcán. A járókelők rémülten tértek ki az eleven fáklia elől. Egy D e m e t e r nevű hajduban volt csak annyi lélekjelenlét, hogy az égő leányt magához öletve iparkodott az égő ruhákat eloltani. Mikor ez sem segített, letépte a leány köntösét s ezzel megmentette, bár nehezebb természetű sebekkel borítva szállították be a kórházba. A szerencsétlenség úgy történt, hogy egy szikra ruhájába pattant s esztét veszítve, nem gondolt a tűz oltására.

* **Anyja fia.** A rendőr belőditotta a gyermeket s haptákat állott azon formában, mely az ismert erélyt és udvariasságot magában rejti.

— Lopott — jelenté.

A gyermek apró, szürke szemével bátran tekintett körül a szobában.

— Mit lopott? kérdék.

Mielőtt a rendőr felelhetett volna, a fiu közbevágott:

— Czukrot!

— Ej te lurkó — mondja a kapitány — aztán mennyit?

— Negyedkilót! — hangzik a válasz.

— Hogyan, negyedkilót?

— Igen annyit. Épen annyi volt — erősíti a csöpp betyár.

— Aztán honnan tudod, hogy annyi volt?

A gyerek önhittén, büszkeséggel felel:

— Megmérte otthon az anyám!

* **Kódarab egy iszákos gyomrába.** Orvosi körökben bizonyára általános nagy feltűnést fog kelteni az az abnormis iszákosági eset, amely Berlinben történt és a melyet a »Berl. Klin. Wochenschrift« közöl. Arról van szó, hogy egy ember gyomrában bouezolásnál egy tíz centimeter hosszú, öt centimeter széles és négy centimeter vastag követ találtak, a melynek a súlya azonban csak 75 gramm volt. Az orvosok ugyancsak megbámulták a különös leletet és vegyi vizsgálatnak vetették alá. A feketés tárgy egymásra rakodott rétegekből állott, a melyeket egymástól könnyen el lehetett választani. Vegyi vizsgálatnál kitűnt, hogy az anyag alkoholban oldódik, aetherbeu nem, hogy higitott ásványsavak nem támadják meg, de melegített lugok igen s ha tüzre teszik, előbb megolvad, azután elég, keveske hamut hagyván vissza. Oly tulajdonságok, a melyek egytől-egyik ráillenek a sellakra. Honnan került ez a magában véve hasznos anyag a gyomorba? Ezt is csakhamar kiderítették. A gyomorköves ember ugyanis asztalos volt s a pulitúrához szükséges sellakoldatot a szesz tartalma miatt

fel, felhajtogatta. Az iszákos gyomra tudvalevőleg mindent bevesz és így a mi emberünk lassacsán hozzászokott a sellak-italhoz úgy, hogy nem sokára le is rakodott a gyomorban a szabad gyomorsav által fel nem oldódó sellak, egy réteges kódarabot képezett ott, a mely abban az arányban növekedett, amely arányban az asztalos folytatta az ivást. A kő végre is gyomordaganatot okozott, a mely az asztalost megölte.

* **Temetés.** Özv. Goldstein Mártonné szül. Kain Hanni asszonyt, dr. Goldstein jónevű nagyváradi fiatal orvos édes anyját pénteken délelőtt 10 órakor temették nagy részvét mellett a zsidó vallás szertartása szerint. A derék nő 65 éves volt és utóbb már nehezen viselte az aggkorral járó életterhet. Mint a beküldött gyászjelentésből látjuk, hét fia, két leánya, 19 unokája és egy dédunokája gyászolja. Nyugodjék békében.

* **Szerencsétlenség az Alpeseekben.** Az Alpeseekben ismét szerencsétlenül járt egy turista: Eberz Pál báró, müncheni ügyvéd, a 3000 méternél magasabb Parsey-vezető vezeték nélkül mászta meg és — mint Bécsből írják — leszállóban a Darin-gleteserről lezuhant. Még 400 lépésre vándorolt, azután elvérzett. Mikor megtalálták zsebórája állt, négy óra volt raja. A szerencsétlenül járt fiatal ember még csak 33 éves volt. Fiatal feleséget és hároméves leánykát hagyott hátra.

* **Lopott, mert éhes volt.** N á d o r Henrik, zöldfautezai kereskedő kirakatából egy Weisz Herman nevű suhancz ellopott egy inget és azt azonnal el is adta 60 krajczárért. Eleinte tagadott, de mikor látta, hogy a kereszkérdésekre nem tud válaszolni, beismerte a lopást. A rendőrbiztos erkölcsi prédikációja alatt könnyezni kezdett a fiu és kibökkentette, hogy muszáj volt neki lopni, mert éhes volt. Kenyeret vett az ing árán. A fiu tizenhat éves daczára már volt talmudtanuló, kereskedőinas és hajesár. Most csavarog. A káros visszavonta panaszát, de a Hermankát hazaküldik Kolozsvárra, hogy gyönyörködjenek fiukban a kincses Kolozsváriak.

* **Régi lovasesapatok a milleniumon.** Zemplén vármegye törvényhatósági bizottsága még május havi közgyűlésén elhatározta, hogy a milleniumi kiállításra a régi vármegyékre kegyeletes emlékezés indokából egy, az összes törvényhatóságok és törvényhatósági joggal felruházott városok küldöttségéből összeállítandó lovas csapatot alakít. Zemplén vármegye e határozatát valamennyi vármegye törvényhatóságának megküldötte s Hajdu-vármegye törvényhatósági bizottsága ki is mondta a részvételt s a lovas bandérium szervezésével Rázsó Gyula kir. tan. alispánt bizta meg, a ki ez ügyben, széles körben megtette az intézkedéseket.

* **Csendélet a börtönben.** A new-yorki Ludlow-Street-Jali börtön, mint nemrég meg-ejtett vizsgálat alapján kitűnt, egyike volt a legkellemesebb tartózkodási helyeknek, hol jó pénzért minden fogoly meglette a maga mulatságát. Május elsején vitték oda vizsgálati fogságba az Egyesült-Államok három legveszedelmesebb postarablóját, akik azonban rövid idő múlva megszöktek. Ez szolgáltatott okot a börtönben uralgó állapotok megvizsgálására. Nagyon czifra dolgokat derített ki a vizsgálat. Aki a börtönfelügyelőnek heti 15 dollárt fizetett extrakosztlért, az egész napon át szabadon mozoghatott. Reggel nyolcztól, este tízig időzhettek az ily kiváltságos rabok az elfogadó és étteremben. A többi rabok azonban, kik nem tudtak fizetni, a legszigorúbb őrizet alatt állottak. A három postarablónak volt pénze és ezek egész nap kártyáztak a börtönőrökkel és a felügyelővel. Ennek daczára megunták egy napon a börtön levegőjét, elszedték a börtönőröktől a kulcsokat és világgá mentek. A grand jury, mely a vizsgálatot megejtette, szigorúan megbüntette a felügyelőt és börtönőröket.

* **APRÓ HIREK.** A pápa áldása. Mint Madridból írják, a római pápa Mária Krisztina spanyol regensnő kérelme folytán, áldását küldte a Cubába indult spanyol csapatoknak. A regensnő

ezért táviratilag köszönetet mondott a pápának, a pápa pedig válaszában megismételve áldását, meleg jókívánatait fejezte ki Spanyolország és a spanyol királyi ház iránt. **Uj egyetemi tanár.** A király — mint a hivatalos lap jelenti — dr. Fejérfpataky László egyetemi magántanárt, a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának igazgatóját, a budapesti tudományegyetemen az oklevél- és czimertan nyilvános rendes tanárává a rendszeresített illetményekkel kinevezte. **Gyilkosság fényes nappal.** Bécsből jelentik, hogy Prohaska Mátyás meggyilkolta munkaadójának feleségét, Leibgeb-nét. Az üzletből kikelt arcvonásokkal kirohanó gyilkos, a járőrelőknek feltűnt és Prohaskát a rendőrségre vitték, ahol rabolt ékszereket találtak nála. **Egy ősrégi templom ujraszentelése.** Velemér, vasvármegyei községnek temploma egyik legérdekesebb régisége a Dunántúlnak. A templom az Árpádok korszakában, körülbelül 1152-ben épült, falait pedig Anjou-korabeli freskók díszítik. A mostanában restaurált templomot e hó 20-án szentelték fel ujjonnan.

TANÜGY.

A nagyváradi kir. kath. jogakadémiától. Értesítés.

A helybeli kir. kath. jogakadémián a beiratások az 1895/6. tanévre f. 1895. évi szept. 1—8-ig eszközlendők az igazgatónál. Szept. 9—14-ig lesznek a pótl- és ismétlő alapvizsgálatok. 15-én a Veni Sancte s a tanév ünnepélyes megnyitása, 16-án pedig kezdetüket veszik a nyilvános előadások.

Szept. 8-án túl felvételnek csak külön engedély alapján lehet helye, még pedig szept. hó folyamán kellően indokolt kérvény alapján a tanári kar, azontúl már csak a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister ur adja meg az engedélyt.

Minden ujonnan belépő joghallgató egyszer s mindenkorra 3 forint beiktatási díjt tartozik fizetni szintűgy előzetesen lefizetendő az I. félévre járó tandíj, melynek lefizetéséről szóló igazgatói nyugta felmutatása nélkül senkit sem vehetnek fel az egyes tanárok külön névlajstromaikba. Kik a tandíjmentességre igényt tarthatni vélnek, az ez iránti indokolt kérvényeket a tanári karhoz czimezve mindjárt a beiratások alkalmával az igazgatónál kötelesek benyújtani, de ebben az esetben csak ideiglenes bejegyzésnek van helye, mely végleges beiratással csak akkor változik át, ha az illető vagy karvégzésileg tandíjmentességet nyert, vagy a neki el nem engedett tandíjt a tagadó végzés kézbesítésétől számított 15 nap alatt lefizeti, ellenkező esetben neve az akadémiai anyakönyvből azonnal kitoröltetvén, mindennemű igényét a folyó tanév beszámítására elveszti.

Kelt Nagyváradon, 1895. aug. 21.

Az igazgatóság.

IRODALOM.

Előfizetési felhívás.

»Kisdedővi magyar alaki munkák« czim alatt a magyar kisdedőv-intézetek s azok jelöltjeinek és menedékházak számára és használatára bocsájtom közre könyvemem, melyre bátorokodom az igen tisztelt közönség s első sorban a pályatársak figyelmét felhívni és becses pártfogását kérni.

E foglalkoztató könyv magyar nemzeti szempontból fontos szerepet fog betölteni; mivel a munkanemek akkép vannak összeállítva, hogy úgy az anyag, mint a belőle készített alakok tárgya s előállítási módja teljesen megfelel a magyar gyermek faji véralkatának; minthogy azok a magyar nemzeti népeletben gyökeredzenek s nemzeti szokásainkon alapulnak.

Könyvem tárgya és módszerre egészen új irányba tereli a kisdedővi alaki foglalkozást s a száraz »Fröbel«-féle eljárás helyébe az ön-foglalkozás rendszerét állítja fel. Tárgyalja a gyermek által készített munkák játékszerűvé tételét. Mellőzi az egynemű anyag száraz feldolgozását; e helyett a tárgy hivebb előállítására többféle anyag egybevonását ajánlja. E munkanemek anyagi olcsók, hazaiak, s a család körében is feltalálhatók és könnyen előál-

lithatók. A munkanemek a felnőttek foglalkozásainak utáztatai.

E mű tizenkilenc-féle, részben módosított, de többnyire egészen új magyar munkanemet tartalmaz, mely 70 lap (272 ábra) csinos kiviteli színes illusztrációval, gyakorlati módszeres utasítással és magyarázó szöveggel van ellátva.

Szegeden, 1895. év augusztus havában.

Mély tisztelettel

Özv. Székely Gáborné,
szegedi óvónő.

Nekünk jutott a szerencse, hogy szerzőnek féntezimzett jeles művét kiadhatjuk s vele a magyar kisdedőv ügyének szolgálatot tegyünk. Meg vagyunk győződve, hogy a szakkörök s az igen tisztelt óvók s mindazon intézetek, melyek a kisdedővvel foglalkoznak, méltányolják törekvésünket s vállalatunktól nem vonják meg becses támogatásukat. Megnyugvással jelentjük ki továbbá azt, hogy a művet még kéziratban bírálat alá vette két jeles szakférfi: Láng Mihály és Peres Sándor óvóintézeti igazgató urak, kik a szerzőhöz intézett levelükben és bírálatukban a legmelegebb elismeréssel és kitüntetéssel nyilatkoztak e valóban hézagpótló s uttörő munkáról. Egyébiránt a »Kisdednevelés« és »Magyar kisdednevelés és népoktatás« czimű szaklapokban mutatóványok is jelentek meg a féntezimzett műből s azok eleve is köztetszést arattak. Arról meg jó hírnévként örvendő könyv- és könyvnyomdánk kezekedik, hogy a mű nyomdai kiállítása nemcsak teljesen kifogástalan lesz, hanem azon reményt tápláljuk, hogy méltán versenyezni fog az a külföldön kiadott hasonló nemű művekkel. Akiállítás csinoságára és kifogástalanságára annál is inkább kiváló sulyt fektetünk, mivel a közrebocsajtott mű a milleniumi kiállítás tárgyát fogja képezni s főtörekvésünk, hogy kiadványunk a magyar nyomda művészetének díszére és becsületére váljék.

A műnek árát, a díszes és költséges kiállítás daczára, a lehető legjutányosabb összegben állapítottuk meg.

Egy példány ára finom papíron nyomva s esinos borítékba fűzve 2 ft 50 kr.

A mű augusztus végén jelenik meg, a mikorra is a megrendeléseket s az előfizetési pénznek szíves beküldését kérjük.

Szeged, 1895. augusztus hó 14.

Kiváló tisztelettel

Traub B. és Társa,
könyv- és könyvnyomdatudatadonos.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szombat: *Tata-Toto.* Operette itt először.

Vasárnap d. u. *A notredámi toronyőr.* Este *Taa-Toto.*

A Pont-Biquet család.

— Augusztus 23. —

Bisson rendkívül humoros, kiténő vígjátéka a »Pont-Biquet család« kacagattatta meg tegnap este a színházlátogató közönséget.

Humoros helyzetek, jó alakok és a vígjátékok főkélléke az élénk nyelvezet hiányában nem szűkölködik e darab.

A szereplő színészek egy része nagy ambícióval játszott, s a másik része, kiről ennek ellenkezőjét állíthatjuk, oly kis szerepkör jutott, hogy nem jöhet tekintetbe; természetesen a darab sikerében sem osztozhatnak. — A főérdem Balassa Jenőt illeti meg. Jól fogta fel szerepét, praeciz és ügyes vonásokkal elevenítette azt meg, mely ha jó kezekben van, az egész darab sikere bizonyos. Angyal Ilka (Matild) természetes modorával vonta magára a figyelmet s teljesen kifogástalan alakítást nyújtott. Tompa Kálmán (Jaques) temperamentumos játéka igen megnyerte a közönség tetszését s látszott, hogy a szerző által kitűzött feladatába teljesen beleéltte magát. Benedek (La Keznelte), mint rendesen most is művészi-esen produkálta magát, s szerepébe teljes otthonossággal állt el. Csak arra figyelmeztetjük — jóakarattal — hogy gesztusaira nagyon vigyázzon, mert bizony nagyon sokszor esetlen. Rónaszéki Dagobert szerepét kiténően

karakterizálta. Szendrei Mihály dicséretes buzgalommal töltötte be feladatát. Bácsné jó kedvvel és nagyobb dicséretre méltó buzgalommal játszott. Ligeti (Bonzu) ugy játéka, mint ügyes maszkja által folytonos derűtségben tartotta közönséget.

E darabot máskor is szívesen vesszük, s hogyha ez idényben még egyszer színre kerül, nagyobb lesz az érdeklődés, mert a jó ízű darab megérdemli a zsufolt házat.

Toto és Tata. A népszínház e kedvelt ujdonságából tegnap tartották meg a főpróbát. Az operette szövege ügyes és mulattató, zenéje pedig, melyet Antoine Baumes irt, igen fülbemászó és eredeti. Az ujdonság bemutatója ma lesz. A czimszerep R. Réthy Laurára nagy feladatot ró. A harmadik felvonásban egyedül tizenkétszer kell öltözéket változtatnia, mert a darab folyamán majd mint Toto a fiu, majd mint Tata a leány váltakozva jön ki.

A színházba járó közönség figyelmébe. Figyelmeztetjük a színházba járó t. közönséget; miszerint az eladások holnap vasárnapról fogva félnyolcz helyett hét órakor fognak kezdetni.

Szendrei Mihály jutalomjátéka.

A jövő héten folyó hó 28-án szerdán lesz a jutalomjátéka Szendrey Mihálynak. Ez alkalommal Gyálókay Aranka urhölgynek a »13-ik számú szoba« czimű egyfelvonásos vígjátékát adják elő, melyet csupán a Szendrey jutalomjátékára irt.

Gyálókay Aranka kedvelt ismerőse a nagyváradi közönségnek, s azt hisszük, hogy első színpadi kísérletét fényes győzelmek fogják kísérni.

Ugyanez alkalommal Murai Károly pompás vígjátéka a »Huszárszerelme« is színre kerül, melyen maga az író is jelen lesz, hogy a jutalmazandó iránti szeretetét (kinek jó barátja) ezáltal is kimutassa. Szendrei Mihály egyike azon színészeknek, kik minden este és minden nagyobb igények nélkül szórakoztatják a közönséget. Kísérjük figyelemmel a színlapot s meglátjuk, hogy Szendrei neve rajta van.

Szendrei mint kész színész mutatta be magát a nagyváradi közönségnek szerényen mondhatni igénytelenül, úgy, hogy eleinte csodálkozni kezdtünk, vajjon honnan szerezte azt a routint, amelylyel nehéz szerepeit elfogadhatóan játsza meg. Szemünk előtt fejlődött ki fejlődésre képes tehetség, rokonszenves mély felfogásu alakításnál rohamosan nyerte meg a közönséget, mely őt megszerette és nem egyszer adta tetszésének kiváló bizonyítékait.

A közönség, melyet nem lehet izlésében megtéveszteni, bizonyára a szerdai jutalomjátékon megadja Szendreinek azt az elismerést, mely e törekvő és különösen kitartó művészek buzditásul fog szolgálni — a telt házat.

REGENY-CSARNOK.

A két kastély.

Elbeszélés.

11

Írta: Valnicsek Béla.

(Folytatás.)

Meglepetések.

Marburger dolgozó szobájában vagyunk. Az ifju épen íróasztala előtt ül s egy halmaz papírosra könyököl. Ujjai dus haj fürtjeibe vannak mélyesztve, másik kezének ujjával pedig egyhangu ütemet dobol térdén.

Gondolatai a multon kalandoznak, midőn ajtaján kopogást hall, majd szikár, magas férfi lépi át a küszöböt.

»Windisch Henrik, vagyok« szól az idegen meghajtva magát s fontos ügyben jövök Uraságod segítségét kérni.

»Nevem Marburger Ernő«, szól az ifju felemelkedve helyéből s kezét nyújtá. »Mibe lehetek szolgálatára?«

»On tudtommal legjobb barátja Karf Sándor fiatal festő művészek s minthogy saját-ságos hírrel kellene őt meglepnem, Uraságodat kérem fel közbenjáróul.«

»Barátomat talán kellemetlenség érte? Ugyan miben áll az? Ön egészen kíváncsivá tesz engem!«

»Hogy mindent megérthessen uram«, kezdé Windisch, »néhány évvel vissza kell térnünk a multba. A történet röviden ez:

K. . . város közelében két nyári lak fekküdt egymás mellett, melyeknek egyike Burghoff gazdag Eisenachi kereskedő, másika pedig Wolfgang K. . . városi lektintélyes hivatalnoké volt. Burghoffnak egyetlen unokája, Wolf-noké volt. Burghoffnak egyetlen fia vala. A két ifjú gangnak pedig egyetlen fia vala. A két ifjú szerette egymást s talán egymáséi is lettek volna, ha Burghoff bukása nem jön közbe, mely miatt a kereskedő unokájával együtt eltűnt.«

Ernő csodálkozással hallgatá Windischet; arca különböző színeket játszott. De Windisch mitsem látszott törődni vele, hanem folytatá elbeszélését.

Az eset kínos feltűnést keltett és sokáig izgalomban tartá Eisenach városának polgárait. Mindezeket 3 évvel ezelőtt tudtam meg legjobb barátjának, Sándornak, haldokló atyjától, Karf Istvántól.

De a haldokló még mást is mondott. Elmondta ugyanis, hogy Burghoff bukásának ő volt az oka s hogy kötelességének tartja az összeget esetleg élő unokájának, Rózának visszatéríteni. S ezzel bizott meg engem. Minthogy pedig az ügy roppant kényes, azt hiszem nem fog oly rosszul esni az ifjú Karfnak, ha legjobb barátjától tudja meg mindezt, mint én tőlem.«

»De hisz ilyenformán Wolfgangnak is jár bizonyos összeg, mert ha Burghoff nem bukik meg, neki sem kellett volna, mint jótállónak, jelentékeny összeget lefizetni s következőleg ő sem ment volna tönkre.«

»Minderről az öreg Karf egy árva szót sem szólt; de ha valóban így áll a dolog, azt hiszem legjobb volna az összeget Burghoff Róza és Wolfgang Ernő között megfizetni.«

»Oh ez fölösleges. Wolfgang bizonyára elmond az őt megillető részről a védtelen árva hölgy javára.«

»Magam is azt gondoltam,« szólt Windisch és leszámolta a tekintélyes összeget Ernő kezébe.

»Tehát lesz oly kegyes uram, Karf Sándorral mindezt tudatni?«

»Nagyon szívesen!«

Windisch ügyvéd ezután elbucszott s megkönnyebbülten távozott, Ernő pedig dolga után látott.

Négy-öt nap mult el a történetek után, midőn egyik napán Marburger szokatlanul izgatott volt. Különböző zavart gondolatok foglalkoztatták elméjét és szükségét érzé egy kis sétának. Kalapját vevé tehát s a várostól mint egy másfélóránnyira fekvő Ceilen falu felé haladt.

Az üde levegő oly kellemesen hatott idegeire s annyira elgondolkozott, hogy nem is vette észre a már-már előtűnedező házakat. Egyszerre csak a falu elején levő nyári lakok előtt találta magát.

»Róza«, hallá csengő hangon kiáltani s megdöbbenve emelé fel lehorgasztott fejét.

A kiáltásra az egyik kastély előtt levő filagoriából uagas, halvány arcú hölgy lépett ki s lenge léptekkel szökdécselt a kastélyba vezető széles lépcsőkön fel.

(Folyt. köv.)

T Á V I R A T O K.

Az ág. ev. püspökök a főrendiházban.

Budapest, aug. 23. (Saját tud. táv.) Karsay Sándor dunántuli és Zelenka Pál tiszai ág. ev. püspököknek ez állásukról történt lemondása folytán a főrendiházban is kétszéküresedett meg, melyet eddig ők töltöttek be. Az 1885. VII. t.-cz. 10 §. 9 bekezdése szerint ugyanis, a ki a főrendiháznak az általa viselt méltóság vagy hivatal alapján tagjai, ha bármely okból megszűnik e hivatalt vagy méltóságot viselni, a tagságát elveszti.

Ennek folytán most már Karsay és Zelenka helyére a hivatali idősség szerint sorra következő ág. ev. püspökök lesznek királyi levéllel meghívandók, névszerint Sárkány Sámuel bányakerületi és Müller Frigyes dr. erdélyi szász püspök. Az utóbbiról úgy tudjuk, hogy határozott ellensége az egyházpolitikai reformoknak.

A szélsőbal válsága.

Budapest, aug. 23. (Saját tud. táv.) A nyári politikai szélsend daczára is a szélsőbaloldal új válságáról zörög a hasraszt. A kettészakadt párt újraegyesítésén fáradoznak mindkétáryalatban. Az újabb egyesülés azonban újabb szakadással fog járnia, mert ezt az egyesülést a párt erőteljesebb akciója érdekében hangoztatják, már pedig vannak a párt liberális áryalatában olyanok, a kiknek nem kell ez az erősebb akció akkor, ha az ultramontánoknak harca érdekében történnek. Épen ezért a Justh-Eötvös-áryalatban igen megoszlottak a vélemények az újraegyesülés ügyében a számosan még Kossuth Ferenczet sem követnék az Ugron-Polónyi táborba.

A bolgár trónörökös áttérése.

Frankfurt, aug. 23. (Saját tud. távir.) A »Frankfurter Zeitung«-nak jelentik Szófiából, hogy ott legközelebb nagy változás várható. A katonai körök befolyása a politika terén mérsékeltébb irányt eredményezett. Boris herceg áttérése ma már kétes.

Az idézett lap ezzel kapcsolatban arról értesül, hogy Ausztria-Magyarország szófiai ügyes és megbízható követét, Buriánt legközelebb egy dél-német állomásra fogják áthelyezni.

A magyar államvasut deficitje.

Budapest, aug. 23. (Saját tud. táv.) Az államvasutak bevételei a folyó év első felében az előiránnyal szemben

5 millió és 490 ezer forint deficitet

mutatnak. Ez a megdöbbenően nagy szám nem igényel semmiféle bővebb kommentárt. Hatodfél millió forint deficit egy fél év alatt, — ez olyan szám, mely egy-magában is a legteljesebb mértékben imponál. S ha számbavesszük azt, hogy az államvasutak kiadásai is növekedtek vagy három millió forinttal, akkor tiszta fogalmat nyerhetünk a helyzetről s ennek következményeiről.

Affér a nemzeti kaszinóban.

Budapest, aug. 23. (Saját tud. táv.) A nemzeti kaszinó egyik tagja, Jakabffy Tódor az ismert nevű sportsmann vagyónát teljesen elverte, s a montecarlói zöld asztalnál pénzének utolsó maradványait is elveszítette. Jakabffy ez újabb időben rengeteg összeget vett külsőn a kaszinó egyes tagjaitól, úgy hogy túllépte a gentlemanlike határait.

A kaszinónak egy rokonszenves tagja, a ki egyuttal jeles sportsmann és országos képviselő, Rohonczy Gedeon ur, a nyári szünidőket többek közt arra is felhasználta, hogy Jakabffy Tódor viselt dolgairól leltárt állítson össze. Megtudta a többek közt azt is, hogy Jakabffy Tódor ur még akkor is, a mikor már egészen tönkrement, négyszázezer forintot

felül csinált adósságokat a Nemzeti Kaszinó tagjai közt olyan módon, amely nemcsak a Nemzeti Kaszinó bevett szokásaival ellenkezik, de még más, sokkal kisebb jelentőségű társaskörökben sem tartanak megengedhetőnek. Rohonczy Gedeon képviselő tehát azt proponálta, hogy Jakabffy Tódor urat zárják ki a kaszinóból. Mikor Jakabffy Tódor urnak tudomására jutott Rohonczy Gedeon képviselő propozíciója, elküldötte segédeit a képviselőhöz, a ki viszont megnevezte a maga segédeit. Az egyik egy nagynevű mágánás, nemrégiben volt miniszter, a másik szintén előkelő tagja a nemzeti kaszinónak. Értesülésünk szerint a párbajból nem lesz semmi, mert Rohonczy Gedeon segédei, tekintve a rendelkezésükre bocsátott adatokat, fölöslegesnek tartják, hogy Rohonczy Gedeon fegyveres elégtelt adjon Jakabffy Tódornak. Hírlik, hogy Jakabffy Tódor ügyében holnap vagy holnapután rendkívüli ülés lesz a Kaszinóban, a melyen Jakabffy Tódor kizárását fogják elhatározni.

Jakabffy Tódor mikor tudomást vett Rohonczy Gedeon azon indítványáról, hogy őt a kaszinóból zárják ki, megbizta báró Üchtritz Zsigmond és Ketzler Miklós urakat, hogy Rohonczy Gedeontól fegyveres elégteltel kérjenek. Rohonczy Gedeont gróf Andrássy Gyula és egy másik előkelő kaszinói tag képviseli, kik a rendelkezésükre bocsátott adatokat megvizsgálták és nem hajlandók megengedni, hogy Rohonczy Gedeon megverekedjék Jakabffy Tódorral. Ma este becsületbíró-ság fog dönteni a fölött, vajjon Rohonczy tartozik-e fegyveres elégteltel adni Jakabffynak, vagy sem. Azt beszélnek, hogy a párbaj nem fog megtörténni. Ugyanezen hírek szerint gróf Andrássy Géza e miatt az ügy miatt érkezett meg tegnap este Londonból a gyorsvonattal és még az éjjel érkezett Rohonczy Gedeon segédeivel.

K ü l ö n f é l é k.

Hirlapirodalom Amerikában. Az 1776-iki függetlenségi háború előtt az Egyesült-Államokban csak 29 hirlap volt, most van 20,000. Statisztikai kimutatások szerint ezek a lapok a kiadóknak, szerkesztőknek és riportereknek évenként 300 millió frankot hoznak. A zsrnalisták fizetése nagyon változó, Bostonban a főszerkesztők évi 12—30,000 frank fizetést huznak, a szerkesztők 9000—13,000 frankot, az irodalmi, művészi és tudományos kritikusok fizetése 6500—9000 frank között változik. Washingtonban, Filadelfiában és Baltimoreban körülbelül ugyanolyanok a viszonyok; Chicagóban magasabbak a fizetések, sőt New-Yorkban az egyik főszerkesztő 250,000 frankot kap, annyit, mint az Egyesült-Államok elnöke. Más főszerkesztők 60—80,000 frankot kapnak, a szerkesztők 25—40 ezer frankot, a kritikusok 15—20 ezer frankot. A riporterek is szereznek 4—16 ezer frankot. — Ez az éremnek csak egyik oldala. Mennyit keresnek e mellett a szedők, arról nem szól a krónika.

Katonáéknál. A kadet ur, ki az egyéves önkénteseket gyakoroltatja, mérgesen támad rá az egyikre, ki a polgári életben a színészi pályán működik:

— No hallja, maga akar első szerelmes lenni és még a térdeit sem tudja behajítani!

Gyöngéd czélzás. Egy vendéglőben a vendég roppant kemény pecsenyén kinlódik és a husban egy fadarabkát talál.

— Hé, pinczér! Mondja csak, ez a fa nem valami fiakkerből való?

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895. május 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestre 2-12, 7-08, 1-48, 7-15, 3-42.	Budapest felé 2-26, 8-43, 11-04, 11-32, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedre 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskó-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskó felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Ermihályfalváról 8-10, 9-14.	Ermihályfalva felé 6-45, 4-35.
Szent-László és Félix fürdőből 8-15*, 10-10, 3-37*, 6-20, 8-55, 10-54*	Szent-László és Félix fürdőbe 6-40*, 8-39, 2-05* 4-45, 7-20, 9-19*

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

A *-gal jelölt vonatok csak vásár- és ünnepnapokon közlekednek.

Közgazdaság.

A franczi börzeadó.

Franciaországban befolyt e czímen f. 1895. év első felében 5.766.000 frank, (nem pedig mint a „Kösztelek” közli 5766 millió), tehát 703.000 frankkal több az előirányzatnál. Ezen bevételi összegből kiszámítható a tőzsdei forgalom összege. Az 1893. törvény szerint minden 1000 frank értékű kötés 5 centime bélyeg adó alá esik. E szerint az első fél évi költségek értéke 115,320 millió frankra rugott.

Az ázsio. A hivatalos lap közlése szerint a vámilletékeknek ezüstben történő fizetésénél vagy biztosításánál, a törvény értelmében szedendő aranyárkelet-pótlék 1895. évi szept. hónapra husz és fél (20½) százalékban allapítatik meg. E szerint az ázsio szeptemberben, a törvényes relációt véve alapul, másfél százalék.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. auguszt. 22.

Budapest, augusztus 25. I. Készárúüzlet. Buzát ma bőven kínáltak, a vételkedv csöndes volt és szilárd irányzat mellett 50.000 q. hazai búzát 5 krral olcsóbb áron vásároltak. Idegen búzákból: szerb buza 5-57. Rozs irányzata vevők tartózkodása folytán csöndes, ára 5.20-5.30. frton Budapesten. Tengeri irányzata változatlan és forgalom nélküli. Arpa irányzata megszilárdult. Elkelt 0-0 frton. Zab irányzata valamivel szilárdabb Elkelt 7.-6.82½ forinton.

Maihivatalos jegyzék effektív árakban.

F A J	B u z a		R o z s		A r p a		Z a b	
	Minős. súly hektol.	100 kgr. ára	Minős. súly hektol.	100 kgr. ára	Minős. súly hektol.	100 kgr. ára	Minős. súly hektol.	100 kgr. ára
Bánsági — — uj	78	—	79	—	—	—	—	—
„ — — uj	80	—	81	—	—	—	—	—
„ — — uj	82	—	—	—	—	—	—	—
Tiszavidéki — — uj	78	6.15	6.25	79	6.25	6.35	—	—
„ — — uj	80	6.30	6.40	81	6.35	6.45	—	—
„ — — uj	82	6.50	6.55	—	—	—	—	—
Pestvidéki — — uj	78	6.10	6.20	79	6.20	6.30	—	—
„ — — uj	80	6.25	6.35	81	6.30	6.40	—	—
„ — — uj	82	6.45	6.50	—	—	—	—	—
Fejérmegyei — — uj	78	6.10	6.20	79	6.20	6.30	—	—
„ — — uj	80	6.25	6.35	81	6.30	6.40	—	—
„ — — uj	82	6.45	6.50	—	—	—	—	—
Bácskai — — uj	78	—	—	79	—	—	—	—
„ — — uj	80	—	—	81	—	—	—	—
„ — — uj	82	—	—	—	—	—	—	—

II. Határidőüzlet. Amerika tegnap 1½ centit árhanyatlást jelentett. Az időjárás és a vevők tartózkodók. Arak marokkói háborús hírekre 3-4 krral javultak. Később azonban 1-2 krral maradtak.

Előfordult kötések: buza őszre 6.23-6.26 frt rozs őszre 5.36-5.40 frt, tengeri július-augusztusra 5.85-5.91 forint, tengeri augusztus-szeptemberre 5.55-5.57 frt, zab őszre 5.59-5.63 frt, káposzta-repeze augusztus-szeptemberre 9.35-9.45 forint.

Zárlatkor maradt: buza őszre 6.26-6.27 forint, rozs őszre 5.32-5.34 frton, tengeri júliusra-aug-ra 5.86-5.87 frton, tengeri augusztus-szeptemberre 5.30-5.35 frton, zab őszre 5.61-5.63 frton, káposzta-repeze augusztusra-szeptemberre 9.40-9.45 forint.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. augusztus 23-án.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	123.—
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	160.—
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4½%	—	—	—	—	124.25
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2½%	—	—	—	—	103.30
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	122.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	98.25
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	101.25
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	—	—	—	—	98.75
Magyar nyereséj sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	159.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	—	—	146.—
Osztrák járadék papírban	—	—	—	—	100.75
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	—	101.—
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	123.—
Osztrák korona járadék	—	—	—	—	101.25
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	—	—	155.75
Osztrák-magyar bankrészvény	—	—	—	—	1065.—
Magyar hitelbank részvény	—	—	—	—	488.—
Osztrák hitelintézet részvény	—	—	—	—	401.20
Osztrák-magyar államvasúti részvény	—	—	—	—	407.78
20 frankos arany (Napoleon d'or)	—	—	—	—	958.—
Német birodalmi márka	—	—	—	—	59.15
London vista	—	—	—	—	121.—
Paris vista	—	—	—	—	47.90
20 márkás arany	—	—	—	—	11.83

SZINKÖR NAGYVÁRADON.

Nagy bérlet 113. sz.

VI. Kis bérlet 14. sz.

Páratlan.

Páratlan.

Szombaton, 1895. augusztus 24-én

TOTO és TATA.

Nagy operette 3 felvonásban.

Az előadás kezdete fél 8, vége 10 órakor.

Holnap, vasárnap két előadás

Délután fél 4 órakor leszállított helyárrakkal:

A notredámei toronyőr.

Este fél 8 órakor rendes helyárrakkal bérletfolyamban

Toto-Tata.

Beiratások közelednek!

A t. szülők becses figyelmébe ajánlom! Ritka alkalom a szükségletet beszerezni.

Felöltők kitűnő szövetekből . 4—12 frtig

Angol Schevyot-öltönyök . . 7—12 frtig

Francia kamgarn-öltönyök . 8—16 „

Gyermek-Costüme 3 évtől 8-ig 3—10 „

azonkívül férfi ruhák, vízhatlan Laden-köpenyegek,

valamint mérték utáni rendelések jutányos árban

helybeli saját műhelyemben

készítetnek. Bel- és külföldi szövetek méterenkint is kapható. Reverendákat és Atilla-öltönyöket legjutányosabb árban készítek.

Kiváló tisztelettel

NEUMANN M. SÁNDOR

Nagyvárad, Olaszi, Bémer-tér

„Magyar Király” kávéház mellett, a Sáfrád-házzal szemben.

Telefon összeköttetés!

(211) 2-10

Magyarország sok százra menő ásványvizei között

a „Gieshübl” viznek egyetlen hasonmása!

BODOKI

„MATILD-FORRÁS”

rendkívül szénsavdús és páratlanul tiszta égvényes savanyúvíz.

Elsőrangú asztali- és üdítő ital

a melynél tisztább, egészségesebb és kellemesebb ásványvizet képzelni sem lehet.

Legújabb vegyelemezés: . . . a bodoki „Matild forrás” vize a legtisztább és legértékesebb égvényes ásványvizünk. Ható alkotó részei közül nátriumbicarbonát- szénsavtartalma jóval nagyobb, mint a hasonló természetű (gieshübl, radecini, preblai, bilini kron-dorfi, luhi Margit stb.) vizeké. Ritka nagy szabad és félig kötött szénsavtartalmának s kitűnő kezelésének tulajdonítható, hogy a víz üledéket nem képez; gyógyító célokra használva érvényre jut a víz minden alkotó része . . .

Budapest, 1895. ápril 21.

Dr. Hankó Vilmos, s. k.

Orvosi tekintélyek egybehangzó nyilatkozata:

. . . a bodoki Matild víz kitűnő hatással van az emésztő és légző szervekre. A köhögési inger, rekedtség, tüdőhurut ugyancsak javulnak mellette. Vérke-

ringési zavaroknál, epe-, vese- és scrofulosus bajoknál is nem egyszer tapasztaltatott igen jó hatása. Elrendi italtul és járványos időben ivóvíz helyett használva, megbecsülhetlen.

Borral, cognakkal, gyümölcs-szirupokkal, vagy tisztán magában használva a „Matild” viz igazán pompás ital.

Arjegyék és a víz leírása szívesen küldetik. Árak Nagyváradon üveggel együtt egy liter 17 kr., fél liter 13 kr.

Nagyváradon főraktár Wurst József fűszer- és csemege kereskedése: kapható továbbá minden ásványvíz-üzletben és nevezetesebb vendéglőben.

Hazaifias tisztelettel 198 39-0

György József, forrás kezelője.

(Háromszékmegye) Bodok (Háromszékmegye.)

Szent László-nyomda-résásványtársaság Nagyváradon.